

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Факультет: педагогіки та психології

Кафедра: спеціальної освіти та здоров'я людини

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

СИЛАБУС

2020 – 2021 навчальний рік

Силабус це персоніфікована програма викладача для навчання студентів з кожного предмета, що оновлюється на початок кожного навчального року.

Силабус розробляється відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця відповідного рівня та згідно навчального і робочого навчального планів, з врахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри спеціальної освіти та здоров'я людини

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

В. о. завідувача кафедри _____ (канд. пед.н., доц. Лабенко О. В.)

(підпис)

(науковий ступінь, вчене звання, ініціали та прізвище)

Розробник: Завітренко Д. Ж.- кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти та здоров'я людини

Електронна адреса: zavitrenkod@gmail.com

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Назва дисципліни:	Інклюзивна освіта
Спеціальність:	012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійна програма:	Дошкільна освіта
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Форма навчання:	заочна
Курс:	
Семестр:	4
Тип дисципліни	Нормативна
Кількість кредитів –	3
Блоків (модулів) –	2
Загальна кількість годин –	90
Тижневих годин для заочної форми навчання:	2
Лекції	8
Практичні, семінарські	6 год
Лабораторні	-
Самостійна робота	76 год.

Вид підсумкового контролю:	Екзамен
Зв'язок з іншими дисциплінами.	Корекційна педагогіка, історія корекційної педагогіки
Компетентності	<p>Загальні компетентності: КЗ-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). КЗ-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>Спеціальні (фахові компетентностей) КС-3. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами. КС-5. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти. КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці. В результаті курсу мають бути досягнуті такі програмні результати навчання:</p>
Результати навчання	<p>ПРН01 Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні.</p> <p>ПРН06 Здійснювати психолого-педагогічне керівництво індивідуальним розвитком особистості дитини.</p> <p>ПРН09 Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики.</p> <p>ПРН10 Володіти уміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.</p>

3-4. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Мета курсу «Інклюзивна освіта»: ознайомлення та засвоєння студентами теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти.

Завдання:

1. Сформувати усвідомлене розуміння основних положень інклюзивної освіти.
2. Виробити навички командної роботи при навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами.
3. Забезпечити володіння стратегіями взаємодії з батьками дітей з особливими потребами.
4. Сформувати навички диференційованого викладання та оцінювання.
5. Виробити усвідомлення необхідності зростання педагогічної майстерності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- основні положення інклюзивної освіти;
- особливості впровадження інклюзивного навчання в національну систему освіти;
- принципи інклюзивного навчання;
- побудову стратегії співробітництва з колегами-педагогами та батьками учнів з особливими потребами;
- принципи командної роботи;
- сутність модифікації та адаптації навчально-методичного забезпечення;
- основи диференційованого викладання.

уміти:

- ефективно взаємодіяти з іншими педагогами, спеціалістами, батьками учнів з особливими освітніми потребами;
- розробляти індивідуальні навчальні плани для дітей з особливими потребами;
- реалізовувати диференційоване викладання у класі;
- використовувати ефективні підходи стратегії спілкування при взаємодії з учасниками навчально-виховного процесу.

Вивчення курсу сприяє формуванню у студентів наступних **компетентностей:**

- компетентність у сфері міжнародного та національного законодавства про інклюзивну освіту;
- компетентність у сфері концептуальних засад інклюзивної освіти;
- компетентність у сфері управління інклюзивною освітою;
- компетентність щодо закономірностей та особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами;
- компетентність у сфері психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі.

5. Зміст дисципліни.

Тема, план	Форма діяльності (заняття)	Література Ресурси в Інтернеті	Самостійна робота
Змістовний модуль №1			
<p>Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: генезис, понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.</p> <p>Вступ до навчального курсу: програма, структура та очікування. Визначення понять "інклюзія", "інтеграція", "порушення психофізичного розвитку", "особливі потреби" та ін. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Історія спеціальної освіти та інклюзії. Соціальна та медична моделі порушень розвитку. Основні принципи інклюзивної освіти.</p>	Лекційні заняття	[1;2;3]	<p>Освітні закони України. Сучасна освітня нормативно-правова база Законодавча освітня база України.</p> <p>Опрацювати та законспектувати основні положення декларації ООН про права людини, Конвенцію про права людини та Саламанську декларацію</p> <p>Проаналізувати вертикальну та горизонтальну структуру спеціальної освіти в Україні</p>
<p>Тема 2.</p> <p>Інклюзивні школи - ефективні школи.</p> <p>Складові інклюзії. Передумови успішної розбудови інклюзивного середовища. Чому впровадження інклюзії у школі може бути неефективним. Інклюзивні школи - ефективні школи. Роль педагога у впровадженні інклюзивної освіти.</p>	Лекційні заняття	[1;2;3]	<p>Переваги диференційованого викладання для учнів з порушенням психофізичного розвитку та школярів з типовим розвитком</p>
<p>Тема 3. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти.</p> <p>Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітнє середовище. Батьки - як члени навчальних команд. Роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини. Завдання батьків як членів навчальної команди. Налагодження стосунків з педагогами та персоналом школи.</p>	Лекційне заняття	[1;2;3]	<p>Проблема готовності до шкільного навчання дитини з особливими освітніми потребами</p>

Обмін конструктивною інформацією. Допомога громадських організацій та соціальних служб. Батьки - активні учасники шкільної громади. Волонтерство та адвокатство батьків.			
<p>Тема 4. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів.</p> <p>Курикулум (навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти): визначення та складові. Державний стандарт для дітей з особливими освітніми потребами. Загальноосвітні, спеціальні та корекційно-розвивальні програми, їх адаптація та модифікація. Організація курикулуму у навчальному процесі. Індивідуальний навчальний план як складова курикулуму. Підготовка та вимоги до підписання ІНП.</p>	Лекційні заняття	[1;2; 3]	Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання Мультидисциплінарна команда та її діяльність в умовах інклюзивного навчального закладу

6.Рекомендована література:

1. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. - К: "АСК", 2012. - 308 с. (інклюзивна освіта).
2. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія / К.: САММІТ -КНИГА, 2009. - 272 с. (інклюзивна освіта).
3. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: науково -методичний посібник - К.: Науковий світ, 2010. – 196 с. (інклюзивна освіта).
- 4.Колупаєва А.А. Методологічні та стратегічні виміри освіти дітей з особливими потребами у контексті освітнього реформування /А.А.Колупаєва//Особлива дитина:навчання і виховання.– 2018.– №1(85).– С.7.
- 5.Миронова С.П. Робота фахівців з сім'ями, які виховують дітей з особливими освітніми потребами / С.П.Миронова // Актуальні питання колекційної освіти.– 2017.–№9.
- 6.Про затвердження Типового переліку спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах закладів загальної середньої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.04.2018 №414 [Електронний ресурс].– Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0582-18>
- 7.Працюємо разом: дитина з особливими потребами в школі. Довідник для батьків. Досвід Канади: посіб.– Київ, 2012.– 50с.

7. Література для вивчення дисципліни.

Основна література

4. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. - К: "АСК", 2012. - 308 с. (інклюзивна освіта).

5. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія / К.: САММІТ -КНИГА, 2009. - 272 с. (інклюзивна освіта).
6. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: науково -методичний посібник - К.: Науковий світ, 2010. - 196 с. (інклюзивна освіта).
7. Єременко І.Г., Мерсіянова Г.М. Навчання учнів допоміжної школи користуватися знаннями й уміннями. -К: "Радянська школа", 1971. - 135 с.

Додаткова література

1. Забрамная С.Д. Ваш ребенок учится во вспомогательной школе: Рабочая книга родителей. - М.: Педагогика, 1990. - 56 с.
2. Ефименкова Л.Н. Коррекция устной и письменной речи учащихся начальных классов: книга для логопедов. - М.: Просвещение, 1991. - 224 с.
3. Колесник И.П. Социализация личности глухого школьника. - К.: УГПУ им. Драгоманова, 1994. - 118 с.
4. Сак Т. Інструментарій оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі / Т. Сак // Дефектолог. - 2011. - № 3. - С. 6-10.
5. Кулик В. Вимоги до обстеження дітей, які потребують інклюзивного навчання та виховання. Методичні поради / В. Кулик, Г. Войтенко // Дефектолог. - 2011 - № 11. - С. 3-5.
6. Короденко М. Здорові батьки - проти хворих дітей? Школа - звичайна, учні - з особливими потребами // Освіта України. - 2011. - 18 липня - С. 8-9.
7. Короденко М. Країни - різні, підхід - один: (особливості інклюзивного навчання за кордоном) // Освіта України. - 2011. - 18 липня. - С. 9.
8. Савчук Л. Метод проектів у навчанні дітей з особливими потребами / Л. Савчук // Дефектолог - 2011. - № 6. - С. 3-8.
9. Бондар В. Інклюзивне навчання як соціально-педагогічний феномен // Рідна школа. - 2011. - №3. - С. 10-14.
10. Шкльода В. Вираження задоволення і радості з особливими потребами. Ігри та ігрові вправи // Дефектолог. - 2011. - № 2. - С. - 22-23.
11. Таранченко О. Тенденції сучасної освіти: роль педагога у створенні ефективної інклюзивної школи. // Дефектологія. - 2011. - № 1. - С. 18-23.
12. Фаренюк В. Формування в молодшого школяра вміння вчитися за допомогою гри // Дефектолог. - 2010. - № 11. - С.13-23.
13. Мороз Б. Упровадження нових інформаційних технологій в умовах інклюзивної системи навчання // Дефектологія. - 2010. - № 2. - С. 28-30.
14. Снігільська В. Коли досяжні умови однакових можливостей. Інклюзивна освіта в Україні / В. Снігільська // Управління освітою. - 2010. - № 14. - С. 15-21.
15. Сак Т. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів в інклюзивному класі // Дефектологія. - 2010. - № 1. - С. 3-5.

Інформаційні ресурси

1. www.knowledgeloom.org
2. www.includingsamuel.com
3. www.osvita.org.ua
4. www.aupam.narod.ru

7. Політика виставлення балів. Вимоги викладача

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

7.1. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на практичних заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

Поточне оцінювання: здійснюється на семінарських заняттях або на консультаціях (при відпрацюванні пропущених занять чи при бажанні підвищити попереднє оцінювання). Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Критерії оцінювання роботи студента на занятті

5 балів - досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними класифікаціями.

Відповідь на поставлені питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при зміні запитання.

У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.

4 бали - відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа засвоєна.

Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база.

Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.

3 бали - відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються: переважно для виконання завдань репродуктивного характеру.

У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми.

Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість.

Студент використовує, лише окремі знання у новій навчальній ситуації.

У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.

2 бали - студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності, оперує лише загальними фразами.

Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження).

Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Оцінка модульної контрольної роботи проводиться на останньому занятті модуля. Тривалість виконання модульних контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин.

Форма проведення модульних контролів під час вивчення дисципліни:

- комплексна письмова модульна контрольна робота;

За виконання завдань модульного контролю студент отримує **контрольну модульну оцінку** (кількість балів), яка враховується в процесі розрахунків модульної оцінки:

- максимальна кількість балів – 20.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

20-16 балів - повна, систематизована відповідь на усі запитання МКР, з використанням творчого підходу і умінь пов'язувати теоретичні аспекти курсу з педагогічною практикою.

16-12 балів - повна, систематизована відповідь на усі запитання МКР, з незначними неточностями у формулюванні понять;

12-8 балів - репродуктивна відповідь на 1 запитання МКР з значними неточностями та помилками;

8-5 балів - репродуктивна відповідь на 2 питання МКР із значними неточностями та помилками.

4-1 бал - фрагментарна відповідь, допущені грубі помилки.

Схема розподілу балів (форма підсумкового контрольного заходу – *екзамен*)

Поточне тестування та самостійна робота				МКР	ІНДЗ	СР	Сума
Змістовий модуль № 1	Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4				
5	8	8	9				
Бали за модуль	Бали за модуль						
5	25						
30				20	30	20	100

Вимоги викладача та правила поведінки студентів.

Під час вивчення дисципліни «Інклюзивна освіта» студенти мають регулярно відвідувати навчальні заняття згідно затвердженого розкладу або ж документально підтвердити важливу причину своєї відсутності (медична довідка, довідка з військомату, лист-клопотання щодо участі у певних культурно-масових, наукових, спортивних заходах тощо).

В процесі навчання студенти мають дотримуватись принципів академічної доброчесності та загальноприйнятих норм етичної поведінки: зокрема не допускається з боку студентів списування, надання завідомо неправдивої інформації, фабрикація та фальсифікація даних, академічний плагіат та самоплагіат, несвоєчасне виконання чітко поставленого завдання, пропонування хабара викладачу, користування мобільним телефоном під час занять (окрім випадків, коли викладачем пропонуються завдання різної форми в рамках *діджиталізації навчального процесу*), а також іншими гаджетами під час контрольних заходів перевірки знань. Співпраця студента із іншими учасниками навчального процесу (викладачами, студентами, працівниками навчальних лабораторій, деканату, бібліотеки та ін.) має базуватись на принципах поваги, партнерства та взаємодопомоги, відповідальності, законності, соціальної справедливості, дотримання ділового етикету.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи. Студент має право звертатися до викладача за додатковим поясненням матеріалу курсу чи змісту практичних завдань протягом робочого часу під час консультацій.

Підсумковий контроль.

З дисципліни «Інклюзивна освіта» передбачена така форма семестрового контролю як **екзамен**, який проводиться у кінці семестру. Максимальна кількість балів, яка може бути виставлена під час екзамену, - 40 балів.

Підсумкова кількість балів з дисципліни визначається як сума балів поточного, модульного контролю та семестрового контролю.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі: роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій за напрямком дисципліни, яка викладається, а також були учасниками олімпіад, конкурсів, тощо можуть присуджуватися додаткові бали.

Таким чином, щоб отримати підсумкову оцінку на екзамені з курсу «Інклюзивна освіта» (максимум 100 балів), студенти в процесі вивчення дисципліни повинні виконати всі практичні завдання (максимум 26 балів), написати дві контрольні роботи (максимум 8 балів), а також виконати завдання самостійної роботи (максимум 26 балів).

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни за кредитно-трансферною накопичувальною системою (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та багаторівневою шкалою, за шкалою ЄКТС заноситься у Відомість обліку успішності, Залікову книжку студента. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX,F в ЄКТС) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до екзамену з дисципліни «Інклюзивна освіта».

Підсумкове випробування з навчального курсу проводиться за екзаменаційними білетами. *Об'єкт контролю:* рівень засвоєння теоретичних та практичних знань.

Форма контролю: співбесіда з екзаменатором, яка передбачає відповіді здобувача на питання екзаменаційного білету.

Іспит :

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів під час складання екзамену:

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; знання основної та додаткової літератури; вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань і умінь
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань, однак у відповіді студента наявні незначні помилки
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому до подальшого навчання і

	майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний їх усунути з допомогою викладача
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Тож оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни

Особливості перескладання підсумкових контрольних заходів у ЗВО регулюються «Положенням про комплексну систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка», «Положенням про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка», Положенням про організацію освітнього процесу в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка на 2018-2019 навчальний рік» та «Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка». Всі ці нормативні документи розміщені на веб-сайті Університету для ознайомлення усім учасникам освітнього процесу.

У випадку отримання 35-59 балів (FX за шкалою ЄКТС) або 1-34 (F) за результатами семестрового контролю з дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Для окремих студентів у разі наявності поважних причин (стан здоров'я, участь в олімпіадах, конкурсах, змаганнях тощо), підтверджених документально, розпорядженням по деканату можуть встановлюватись індивідуальні терміни складання заліку:

- надає виконані завдання самостійної роботи;
- виконує комплексну контрольну роботу за завданнями із тем усіх модулів.

Так за умов хвороби студенти після виходу на навчання приносять довідку, завірену у медпункті Університету, та реєструють її протягом трьох днів у деканаті факультету. Після цього їм продовжують сесію.

Також студенти мають право на повторне проходження семестрового контролю за умов конфліктної ситуації між студентом та викладачем. Для цього за дозволом ректора формується комісія із перескладання (три особи) та визначається нова дата контрольного заходу.